

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مدرس و سخنران: حجت اسلام احمدی

سعادت بشر در دنیا و آخرت در گرو عمل به برنامه های اسلامی

- ▶ برنامه های اعتقادی (اصول دین)
- ▶ دستورهای عملی (فروع دین و احکام)
- ▶ برنامه های اخلاقی تهذیب نفس

جاگاہ امر بہ معروف و نہی از منکر

▶ عقل و فطرت

▶ قرآن

▶ روایات

▶ قانون اساسی

۱- فطری و عقلی :

▶ هر عقل سالم و فطرت پاکی به معروفات، نیکی ها و خوبی ها گرایش دارد و از منکرات، بدی ها و زشتی ها بیزار است.

یک تمثیل بسیار جالب:

افراد یک جامعه را مانند اهالی یک کشتی معرفی می کنند. اگر یکی از افراد ادعا کند من در این کشتی حق دارم پس می توانم آن را سوراخ کنم! مسافران دیگر به او اجازه نمی دهند و او را باز می دارند تا موجب هلاکت خود و دیگران نشود.

این واکنش از طرف عقلا صحیح و به جاست. پس اگر کسی عاقل باشد، در مواجهه با خطا و بدی بی تفاوت نیست. واکنش در برابر منکر را هر عقل و فطرت پاک می پذیرد.

ماجرای زیر نمونه ای از تایید این مطلب است:

مایکل کوک از مستشرقان غربی است که در یکی از روزهای ماه سپتامبر ۱۹۸۸ در روزنامه ای میخواند که در ایستگاه قطار شهر شیکاگو - زنی مورد تجاوز قرار می گیرد؛ در حالی که آن زن از مردم کمک میخواهد. همه عابران بی توجه از کنار این صحنه رد می شوند! و از میان ناظران تنها یک نفر برای دستیگری مجرم با پلیس همکاری می کند آنچه در این حادثه مهم است، نه اصل تجاوز، بلکه عکس العمل رهگذران است. او پس از خواندن این خبر می اندیشد: و ما به نوعی وظیفه داریم دیگران را از ارتکاب کارهای ناپسند بازداریم؛ اما به این نتیجه می رسد که در دنیای غرب نامی برای این وظیفه وجود ندارد. او در کتابش اعتراف می کند که خود در این خصوص چیزی نمی دانسته تا این که در جریان پژوهش های اسلامی خود، از آن آگاه شده دریافته است که در اسلام. نام و تعالیم ویژه ای برای چنین وظیفه وجود دارد.

لذا معروف ترین و مفصل ترین کتاب امر به معروف نهی از منکر در اندیشه اسلامی را نوشته

- مایکل کوک امر به معروف و نهی از منکر در اندیشه اسلامی ترجمه احمد نمایی، جلد 1 و 2

۲ - آیات :

پیام آیه	سوره / آیه
بیان اهمیت و ضرورت امر به معروف و نهی از منکر	آل عمران / ۱۰۴ و ۱۱۰ و ۱۱۴
ولایت مومنین بر یکدیگر	توبه / ۷۱ و ۷۲
خداوند اولین امر کننده به خوبی ها	نحل / ۹۰
عذاب (اصحاب سبت) به دلیل نهی از منکر نکردن	اعراف / ۶۳/۶۷
ضرورت و اهمیت امر به معروف و نهی از منکر	لقمان / ۱۷
نجات از خسران با اشاره غیر مستقیم به امر و نهی	عصر / ۱ تا ۳
دستور به امر و نهی خانواده	طه / ۱۳۲
موافقت عمل با گفتار	هود

۳ - روایت:

پیامبر مکرم اسلام (ص)

خدا دشمن می دارد مومن ضعیف را .

یا رسول ا... مومن ضعیف کیست؟

پیامبر مکرم اسلام (ص): کسی که ایمان دارد ولی امر و نهی نمیکنند.

علی (ع)

تمام کارهای نیکو و جهاد در راه خدا در برابر امر و نهی چونان قطره ای بر دریای موج و پهناور است.

امام باقر (ع)

امر و نهی واجب بزرگی است که بواسطه آن واجبات دینی اقامه می شود و فرمودند (بد مردمی هستند

آنان که امر و نهی را عیب می دانند)

امام صادق (ع)

کسی که جلوی منکری را نگیرد همانند کسی که مجروحی را در کنار جاده رها کند تا بمیرد.

۴ - قانون اساسی:

اصل ۸ - در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل. برعهده مردم در قبال یکدیگر - دولت به مردم و مردم به دولت شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می کند.

بعد از ۳۵ سال انقلاب مهم ترین قانون اجرایی در خصوص حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۹۴ توسط رئیس مجلس به رئیس جمهور ابلاغ شد.

آثار و برکات و فوائد امر به معروف و نهی از منکر در آیات و روایات

۱. برکات معنوی
۲. برکات اجتماعی
۳. برکات سیاسی

اگر اهل شهر باو آبادی با ایمان می آوردند و تقوا پیشه می کردند، به طور قطع برکاتی از آسمان و زمین بر آنان می گشودیم.

برکات معنوی

اصلاح خود انسان: علی (ع) به فرزندان‌شان فرمودند: امر به معروف کن تا اهل معروف شوی

شرکت در پاداش نیکی‌ها

نجات از قهر خدا و رسیدن به پاداش: علی (ع) هر کس منکر و خلافی را دید و قلباً از آن ناراحت شد. همانا از قهر خدا نجات پیدا کرده است و هر کس با زبان از کار خلاف نهی کرد به پاداش رسیده است.

نشانه بهترین بودن: پیامبر اکرم (ص) بهترین مردم کسی است که مردم را به معروف دعوت کند.

قرار گرفتن در زمره صالحین: سلامی که در نماز می فرستیم عبادالصالحین کسانی هستند که امر به معروف و نهی از منکر می کنند

خلیفه خدا شدن: پیامبر کسی که امر به معروف و نهی از منکر می کند خلیفه خدا و رسول ا... است.

بهره مندی از الطاف خدا: پیامبر (ص) علی جان اگر یک نفر توسط تو هدایت شود از هر آنچه که خورشید بر آن می تابد برای تو بهتر است.

برکات اجتماعی

۱. رستگاری جامعه

۲. بهترین امت

۳. در زمره صالحین قرار گرفتن

ومن احياء فكلنا احياء الناس جميعا (هر کس کسی
رازنده کند چنان است که همه مردم رازنده
کرده است.)

ماده 32

برکات سیاسی

امیرالمومنین علی (ع) : پشتوانه مومنان و وسیله تحقیر کفار
امر به معروف و نهی از منکر است.

پیامدها و نتایج ترک امر به معروف و نهی از منکر

۱. تسلط اشرار و افراد نالایق در جامعه
۲. مقابله با اهل ایمان
۳. نازل شدن عذاب
۴. قدرت پیدا کردن گناهکاران
۵. سنگدل شدن مردم
۶. اجابت نشدن دعاها

پیامبر اکرم (ص) وقتی احکام امر به معروف و نهی از منکر را به یکدیگر بسپارند. باید آماده جنگ با خدا باشند.
سکوت در برابر گناه نوعی بدعت است.

مقام معظم رهبری: امر به معروف و نهی از منکر در مسائل اجتماعی: شاید هیچ خطابی به مردم شدیدتر. غلیظ تر، زنده تر و پرهیجان تر از خطاب امر به معروف و نهی از منکر نیست امر به معروف و نهی از منکر یک وظیفه عمومی است.
واجب حتمی هم است.

علل ترک امر به معروف و نهی از منکر

علی (ع) : استواری دین به امر به معروف و نهی از منکر و اقامه حدود است.

- ۱ - ناآگاهی از اهمیت و جایگاه آن
- ۲ - بی توجهی به واجب بودن امر به معروف و نهی از منکر و حرام بودن ترک آن (واجب لگدمال شده)
- ۳ - بهانه های شرعی (عدم اثر گذاری، عدم ضرر و...)
- ۴ - ترس (امام علی (ع) بدانید امر به معروف و نهی از منکر اجل کسی را نزدیک نکرده است و روزی کسی را نبریده است.
- ۵ - ضعف ایمان ... مومن ضعیف
- ۶ - ناامیدی از حل مشکلات
- ۷ - خجالت و شرمساری رب الشرح لی صدری و یسرلی امری
- ۸ - خلاصه دانستن دین اسلام فقط در نماز و حج و روزه ...

- ۹ - نا امیدي و اينکه اثر ندارد فقط امام زمان (عج) بايد بيايد و درست کند.
- ۱۰ - کم صبري و بي حوصلگي (حضرت لقمان ضمن سفارش فرزند خویش به برپايي نماز و انجام امر به معروف و نهی از منکر او را به صبر توصیه می کنند)
- ۱۱ - آشنا نبودن با روش های صحیح (هشتاد روش وجود دارد بهترین ها را بهره گیرید)
- ۱۲ - بهانه جویی های مختلف (هر کس را توی گور خودش می گذارند، مگر بیکاری)
امام باقر (ع) در آخر الزمان گروهی هستند که امر به معروف و نهی از منکر را واجب نمی دانند. مگر آن که ضرری به آنها برسد.
- ۱۳ - محدود دانستن حوزه های امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۴ - شکسته نفسی - ما خودمان گناهکاریم، اول به اصلاح خودمان و ... (امام خمینی امر و نهی کننده لازم نیست عادل باشد اگر خودش هم عادل نبود این واجب از او ساقط نمی شود)
- ۱۵ - گمان کردن بر نوعی ریا کاری
واجب تعبدی قربه الی ...
واجب توصلی قربته الی ... شرط نیست
- ۱۶ - مخالف آزادی دانستن این دو واجب
مدافع آزادی در چارچوب قانون الهی و عقل و فطرت است.
- ۱۷ - تاکید بر، با یک گل بهار نمی شود!
- ۱۸ - سرباز زدن به بهانه قبلا گفته شده اما اثری نداشته

علل و عوامل نپذیرفتن امر و نهی

۱ - علل درونی

۱. جهل

۲. تعصب

۳. تکبر

لقمه حرام (امام حسین (ع) در روز عاشورا به طرفداران یزید فرمودند دلیل آنکه نهی از منکر من در شما اثر نمی کند آن است که شکم های شما از حرام پر شده است. لقمه حرام مانع از پذیرفتن حق می شود هر چند گوینده حرف حق فرزند پیامبر و امام معصوم باشد.

۲ - علل بیرونی

۱. تبلیغات سوء

۲. تعارضات

۳. طاغوت ها و سران کفر و شرک و ظلم

۴. عملکرد و سابقه گوینده

اهم مصادیق معروف

اعتقادی

۱. خوش بینی و حسن ظن به خدا
۲. استقامت و پایداری در دین

فردی

۱. اخلاص در عمل
۲. امید به فضل خدا
۳. عجله در کار خیر
۴. صبر در عبادت و معصیت و مصیبت
۵. سحر خیزی
۶. تشکر از نعمت های الهی
۷. نترسیدن از مرگ
۸. تزکیه و خود سازی

اجتماعی

۱. ازدواج و تشکیل خانواده و فرزند آوری
۲. رسیدگی به محرومان، احسان و نیکوکاری
۳. همکاری اجتماعی
۴. برقراری صلح و آشتی بین مردم
۵. راز داری
۶. عدالت ورزی
۷. تواضع
۸. حلم
۹. حیا و عفت در نگاه و گفتار و پوشش
۱۰. قانون پذیری
۱۱. نظم و انضباط
۱۲. روحیه کار جمعی
۱۳. احیای مراکز دینی (مسجد و جلسات مذهبی و...)
۱۴. یتیم نوازی
۱۵. برخورد مسالمت آمیز با ناآگاهان
۱۶. قدردانی همه جانبه از زحمات دیگران
۱۷. حفظ نیروهای خودی
۱۸. کمک به نیازمندان
۱۹. اقرار به کمالات دیگران

اخلاقی

۱. حب و بغض فی اله
۲. وفای به عهد و پیمان
۳. گذشت نیکو و بدون منت از مردم
۴. مهمان نوازی سریع و عالی
۵. سعه صدر
۶. لبخند در برابر اهانت زبردستان

خانوادگی

۱. انتخاب همسر (ایمان و اخلاص نه شکل و سرمایه) احترام به والدین و فرزندان
۲. خانواده همسر و صله رحم
۳. پرداختن به مسائل جنسی در حد تعادل نه سرد مزاجی نه بی تفاوتی و نه افراط
۴. اداره زندگی به نحو معروف

اقتصادی

۱. پرداخت خمس و زکات
۲. قرض الحسنه
۳. انفاق
۴. انصاف در معامله
۵. کسب حلال
۶. ادای دین
۷. اقتصاد مقاومتی

سیاسی

۱. اطاعت از خدا و رسول خدا و اولی الامر (زمان غیبت ولی فقیه) وحدت و دوری از هر گونه تفرقه و عوامل آن
۲. صلابت و نپذیرفتن هرگونه سازش منفی
۳. جهاد علیه رهبران کفر و حفظ روحیه استکبار ستیزی
۴. برائت از مشرکین
۵. حمایت از جبهه مقاومت
۶. بصیرت افزایی

نظامی

۱. آگاهی بر اهداف دشمن
۲. تقویت بنیه نظامی

نمونه ای از معروفات اولویت دار:

وحدت و اطاعت از ولایت

حفظ نظام اسلامی

ایجاد تمدن اسلامی

ایجاد و تسکین حکومت اسلامی

اهم مصادیق منکر

اعتقادی

۱. کفر
۲. ناامیدی و یاس
۳. بدبینی به خدا
۴. شرک به خدا
۵. غلو
۶. عمل به بعض دین
۷. خرافات
۸. ریا و نفاق

اجتماعی

۱. مدپرستی و تقلید کورکورانه
۲. پیروی از شخصیت های کاذب
۳. تهمت و آبرو ریزی
۴. بد دهانی
۵. سوء ظن
۶. تجسس و غیبت
۷. بی تفاوتی
۸. اشاعه فحشا
۹. عدم انضباط اجتماعی چاپلوسی
۱۰. پیروی از اکثریت نادان
۱۱. ایجاد وحشت
۱۲. پخش اخبار دروغ

اقتصادی

۱. ربا (جنگ با خداست) سوگند دروغ در معامله
۲. شهادت ناحق گران فروش و غش در معامله
۳. کم فروشی و کم کاری کارمندان و نپرداختن مالیات
۴. رشوه
۵. قاچاق کالا
۶. اسراف و تبذیر
۷. اتلاف مواد غذایی
۸. افشای اسرار اقتصادی
۹. حیف و میل بیت المال

اخلاقی

۱. تلاش برای به فساد کشاندن نسل مومن و جوان
۲. دنیا طلبی
۳. فساد و فحشا
۴. خود برتر بینی
۵. ارتباط با نامحرم
۶. بی نظمی و بی مبالاتی
۷. تبرج و جلوه گری

سیاسی

۱. مایوس کردن مردم
۲. بدبین کردن مردم به نظام و اسلام
۳. قانون گریزی
۴. امید بستن به دشمنان اسلام

خانوادگی

۱. عدم تمکین از همسر
۲. سو استفاده از مال همسر
۳. مهریه زیاد
۴. جهیزیه تجملی
۵. تجمل گرایی
۶. دخالت نابجا
۷. تبعیض میان فرزندان

نظامی

۱. فرار از جبهه
۲. نافرمانی از فرماندهی
۳. افشای اسرار نظام
۴. خیانت
۵. عدم حفظ آمادگی دفاعی در مقابل دشمن

مراتب و مراحل امر به معروف و نهی از منکر

اظهار انزجار قلبی: (امام حسن عسگری (ع) کسی از شما منکری را دید اگر می تواند با دست خود آن را انکار کند پس اگر نمی تواند با زبانش و اگر نمی تواند با قلبش چنین کند)

تذکر لسانی

نرمی و ملایمت

عملی

عامل بودن

مردم را با غیر ...

دعوت به نیکی

تدبیر و چاره اندیشی

اعمال قدرت و زور

شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر

- ۱ - شناخت معروف ها و منکر ها
- ۲ - احتمال تأثیر
- ۳ - اصرار نداشتن گناهکار بر گناه خویش
- ۴ - نداشتن مفسده برای آمر و ناهی

منکرات در امر به معروف

- ۱ - پرهیز از پرده دری
- ۲ - پرهیز از تجسس
- ۳ - پرهیز از دشنام ⇐ کسانی که غیر خدا را می خوانند. دشنام ندهید که مبادا آن ها هم از روی ظلم و جهل خدا را دشنام دهند. / انعام آیه 108
- ۴ - پرهیز از قضاوت عجولانه

معروفات در امر به معروف و نهی از منکر

۱ - اعتدال و میانه روی داشتن (پذیرفتن آنها ضرری به شما نمی رساند) / ماده 105

۲ - ادب صبر

امام جواد علیه السلام : مومن در هر حال نیازمند به سه خصلت است. توفیق از طرف خداوند متعال، واعظی از درون خود، قبول و پذیرش نصیحت کسی که او را نصیحت نماید.

نظام اسلامی متکی است بر چهار پایه:

۱ - اقامه صلاه

۲ - ایتاء زکات

۳ - امر به معروف

۴ - نهی از منکر

اگر همه این موارد را باهم احیا نکنیم منجر می شود به فروپاشی حکومت اسلامی

مسیر فروپاشی

ضرورت و اهمیت امر معروف و نهی از منکر

۱. واجب فوری
۲. واجبی است که قضا ندارد
۳. از نماز و روزه و جهاد بالاتر است
۴. جزو اصول عملی دین است
۵. ترکش گناه کبیره
۶. بیش از ۱۲۰ آیه و ۹۰۰ حدیث

امر به معروف و نهی از منکر

واجب فراموش شده اسلام است

هدف از انجام امر به معروف و نهی از منکر

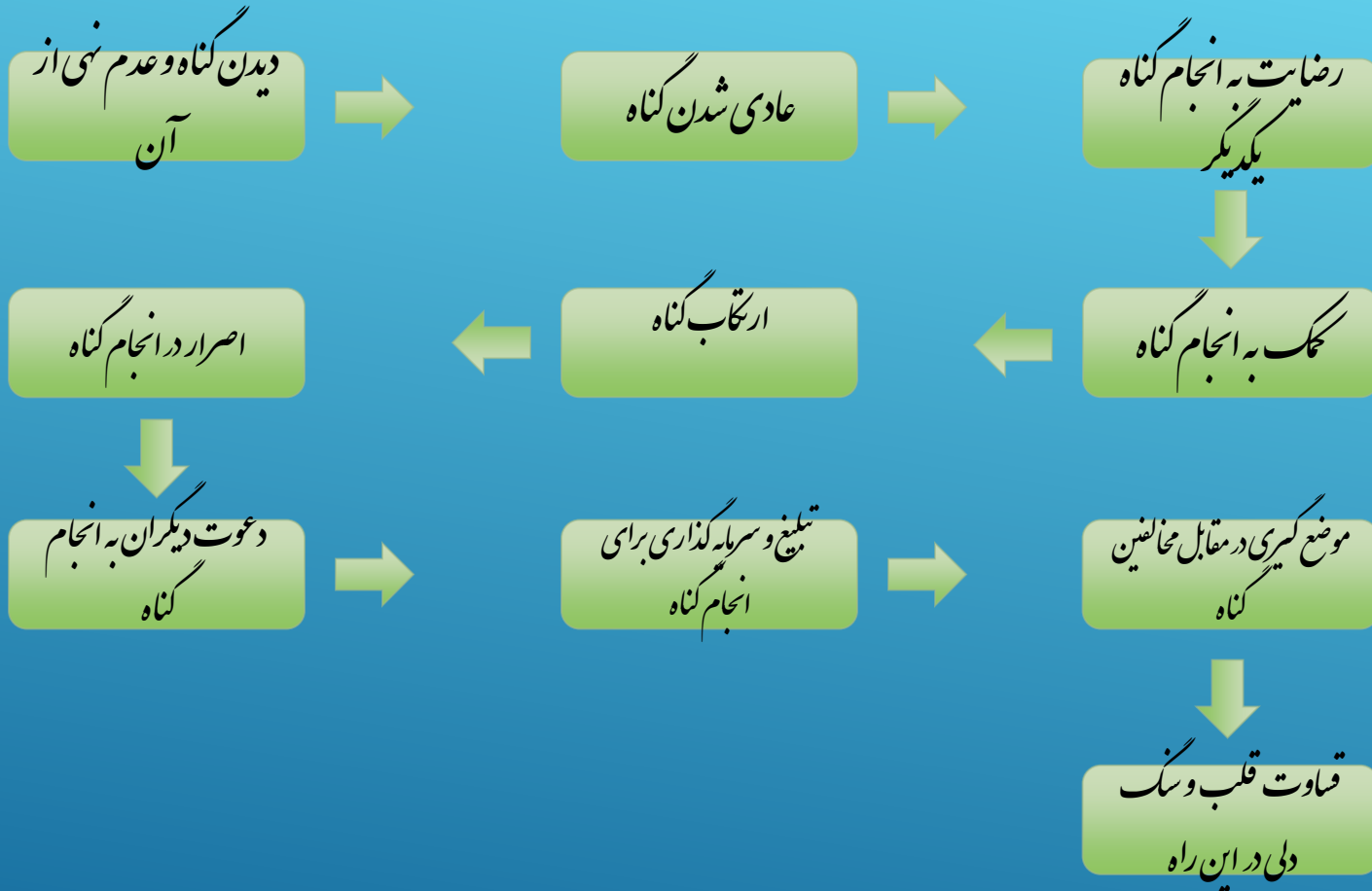
۱. انجام تکالیف واجب

۲. اصلاح گناهکار

۳. اصلاح جامعه

۴. اصلاح خودمان

سقوط تدریجی گناهکار

سکوت و بی تفاوتی در
مقابل اعمال منکر یکدیگر

هرگناه زمینه ای برای
ارتکاب گناه بزرگتر

سقوط در ورطه ذلالت
و هلاکت